

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра українознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

“ _____ ” _____ 2016 р.

Програма курсу за вибором
МУЗЕЄЗНАВСТВО

Напряму усіх напрямів

Спеціальність будь-яка спеціальність

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою _____ факультету
(інституту, центру)

“ _____ ” _____ 2016 року, протокол № ___

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Аксьонова Н. В., кандидат історичних наук, доцент каф.
українознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри українознавства

Протокол від «16» червня 2016 року № 11

Завідувач кафедри _____ Чорний Д. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

_____ факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ _____ ” _____ 2016 року № _____

Голова методичної комісії _____

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Музеєзнавство» складена відповідно до навчально-освітньої програми підготовки

бакалаврів

напряму _____

спеціальності _____

Програма складається з таких розділів:

1. Історія становлення музеїв
2. Принципи музейної справи

1.1 Метою спеціального курсу є розкриття сутності музеєзнавства як спеціальної галузі знання, його теорії й історії становлення та розвитку

1.2 Основними завданнями навчальної дисципліни є детальне вивчення всіх існуючих у сучасному світі форм, видів і напрямів роботи музеїв, принципів створення музейної експозиції, методології підбору експозиційного матеріалу, художнього оформлення музейних експозицій.

1.3. 2 кредити

1.4 60 годин

1.5 Характеристика навчальної дисципліни за вибором навчального закладу

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
14 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
14 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
32 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент повинен досягти таких результатів:

знати

- принципи класифікації музеїв;
- основні принципи добору музейних експонатів;
- головні засади фондоутворення і засоби збереження фондів музеїв;
- основні методи побудови експозицій, що таке експонат і експозиційні матеріали;
- методику підбору експозиційних матеріалів;
- основні принципи художнього проектування музейних експозицій;
- головні ідеї і засади музейної педагогіки

вміти:

- орієнтуватись у науковій літературі з питань музейництва, відбирати з неї найголовніше, вміти систематизувати її;
- каталогізувати музейні предмети.
- мати навички складання тематико-експозиційного плану;
- складати супровідні тексти та фотоматеріали музейної експозиції;
- мати навички проведення музейної екскурсії

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія становлення музеїв

Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна

Об'єкт, предмет і метод музеєзнавчої науки. Базові поняття музеєзнавства. Структура музеєзнавчої науки. Роль і соціальні функції музею. Проблематика сучасного музеєзнавства. Музеєзнавство в системі наук. Напрями науково-дослідницької діяльності музею. Класифікація музейних установ.

Тема 2. Зародження і розвиток музеїв

Домузейне збиральництво у первісному суспільстві, давньому Єгипті і Китаї, Греції та Римі. Колекціонування та виникнення музеїв. Музей у XVII ст. і в епоху Просвітництва. Музейна справа у кінці XVIII – першій половині XIX ст. Домузейні форми нагромадження та використання пам'яток історії та етнографії у X-XVIII ст. Початки музейництва. Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Університетські музеї в Україні у XIX ст. Музеї і музейна справа в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Тема 3 Розвиток музейної справи у XX та XXI століттях

Тоталітарне музейне будівництво. Музейний бум у післявоєнній Європі, розширення музейної мережі. Поява музеїв нового типу: музефікування кварталів і міст. Виникнення екомuzeїв, поширення мережі скансенів. Розвиток мережі технічних музеїв. Нові технології в музейному будівництві. Вашингтонська і Венеціанська хартії. Кодекс музейної етики. Діяльність міжнародних організацій з музейної. Музеї та музейна справа в Українській РСР у 40-80-х рр. XX ст. Розвиток вітчизняного музеєзнавства та музейної справи у 90-х рр. XX ст. Музейна мережа України. Музейна справа в Україні у другій половині XX – на початку XXI ст.

Розділ 2 Принципи музейної справи

Тема 4. Фонди музею

Музейне зібрання, музейні фонди, музейна колекція. Поняття музейної колекції. Типи музейних колекцій. Склад фондів музею за значенням та юридичним становищем. Структура фондів музею. Методика вивчення музейних предметів. Організація роботи з комплектування фондів музеїв. Поняття “комплектування фондів”. Юридична охорона музейних фондів та її суть. Поняття “режим зберігання фондів” і його складові. Температурно-вологісний режим. Повітряний режим у музеї. Світловий режим у музеї. Біологічний режим в музейних приміщеннях. Система зберігання музейних фондів.

Тема 5. Наукове проектування музейної експозиції

Експозиційно-виставкова діяльність музеїв. Поняття «Тематико-експозиційний план». Поняття “музейна експозиція”, “музейний експонат” та “експозиційні матеріали”, “експозиційний зал”. Принципи і методи побудови експозицій музеїв. Наукове проектування експозиції та його етапи. Особливості експозицій різних груп музеїв. Поняття “архітектурно-художньої концепції експозиції”.

Тема 6. Екскурсійна робота в музеї

Музейна екскурсія як складова частина програми екскурсійного обслуговування. Особливості проведення екскурсій в музеях. Вимоги до екскурсовода. Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій. Музейна педагогіка. Освіта в контексті музейної експозиції.

Тема 7. Музейний маркетинг і менеджмент

Принципи утворення штатного розпису музею. Джерела фінансування та видатки музеїв. Стратегії менеджменту музейної сфери.

Маркетові стратегії в музейній справі. Музейний PR. Взаємодія музеїв з туристичними фірмами. Інноваційні методи роботи з відвідувачами. Реклама музейних установ. День музеїв.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
Тема 1. Музеєзнавство як наукова дисципліна	6	2	2			2						
Тема 2. Зародження і розвиток музеїв	6	2	2			8						
Тема 3. Музейна справа у XX-XXI сторіччях	10	2	2			6						
Разом за розділом 1	22	6	6			16						
Розділ 2												
Тема 4. Фонди музею	8	2	2			4						
Тема 5. Наукове проектування музейної експозиції	8	2	2			4						
Тема 6. Музейна екскурсія	12	2	2			4						
Тема 7. Музейний маркетинг і менеджмент	8	2	2			4						
Разом за розділом 2	32	8	10			16						
Усього годин	60	14	14			32						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Колекціонування та виникнення прообразів музеїв	2
2	Колекціонування в епоху Відродження та нового часу	2
3	Формування основ наукового підходу до музейної справи	2
4	Музейна справа у першій половині XIX ст.	2
5	Музейна справа у другій половині XIX – на початку XX ст.	2
6	Організація музейної справи у тоталітарних державах	2
7	Концептуальні та організаційні новації в музейному світі в другій половині XX ст.	2
	Разом	14

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Колекціонування та виникнення музеїв	3
2	Здобутки сучасного музейництва в Україні	6
3	Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій	3
4	Цінність музейного предмету та музейна цінність предмету	3
5	Типи музейних колекцій	3
6	Внутрішній менеджмент музею	6

7	Принципи і методи побудови експозицій музеїв	5
8	Освітній процес в контексті музейної експозиції	5
Разом		32

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачається

8. Методи контролю

Контроль здійснюється за рейтинговою системою. Зміст курсу поділений на 2 змістових розділи. Кожний розділ включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль: виступи на семінарах, самостійна робота і підсумковий контроль (залік).

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							залік	Сума			
Розділ 1			Розділ 2				Контроль-на робота	Індивіду-альне завдання	Разом	40	100
T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4					
15	5	5	5	10	10	10	-	-	60		

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посібн. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – К. : Альтерпрес, 2007
2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. – Л.: Літопис, 2005.
3. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Посібник. – Івано-Франківськ, 2005.
4. Основы музееведения: Учебное пособие / отв. Ред. Э.А. Шулепова. – М., 2005.
5. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство: Навч. посіб. - К.: Знання, 2008.
6. Сотникова С.И. Музеология. – М., 2004.
7. Шляхтина Л.М., Фокин С.В. Основы музейного дела: Учебное пособие для студентов педагогических и гуманитарных вузов. – СПб, 2000.
8. Юренева Т.Ю. Музееведение. – М., 2006.

Допоміжна література

1. Бабенко О., Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. – Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2001
2. Вопросы совершенствования музейной экспозиции: Сб. научных трудов. – М., 1995.

3. Вопросы экскурсионной работы музеев (Сб. статей). – М., 1965.
4. Гейнике Н. А. Культурно-исторические экскурсии / Основные вопросы методики и методологии культурно-исторической экскурсии. – Ч. I. – М., 1993.
5. Гнедовский М. Б., Дукельский В. Ю. Музейная коммуникация как предмет музееведческого исследования // Музей – культура, общество. – М., 1992.
6. Грицкевич, В. П. История музеев мира [Текст] / В. П. Грицкевич, А. А. Гужаловский. — Минск : БГУ, 2004
7. Готтесдинер Х., Миронер Л., Даваллон Ж. Франция: успехи в изучении посетителя // Museum. – 1993. – № 4 (178).
8. Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. – К., 1981.
9. Дьякова Р.А., Емельянов Б.В., Пасечный П.С. Основы экскурсоведения. – М., 1985.
10. Заславский М.А. Ландшафтные экспозиции музеев мира. – Л., 1979
11. Калугина Т. П. Художественная экспозиция как феномен культуры // Музей: Художественные собрания СССР. – Вып. 9. – М., 1988.
12. Кликс Р. Р. Художественное проектирование экспозиции. – М., 1978.
13. Кондаурова Л. П. Применения аудиовизуальных средств в музейной экспозиции. – М., 1986.
14. Мезенцева Г. Г. Музеї України. – К., 1959.
15. Музееведение. Музеи исторического профиля: Учеб. пособие для вузов по спец. “История” / Под ред. К. Г. Левыкина, В. Хербста. – М., 1988.
16. Музей и новые технологии. – М., 1999.
17. Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. – Дніпропетровськ, 1999.
18. Музей на рубежі епох: минуле, сьогодення, перспективи. – К., 1999.
19. Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей. - Київ, 2012.
20. Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. – К., 1989.
21. Теория и практика музейного дела в России на рубеже XX – XXI веков / Труды ГИМ. – Вып. 127. – М., 2001.
22. Федорченко В. К. Історія екскурсійної діяльності в Україні / В.К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М. Олексійко. – К.: Кондор, 2004.
23. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеезнавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. – К.: Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, 2007

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- <http://supercook.ru/spr-01-mus.html> – Довідник про сайти музеїв усього світу
- <http://www.culture24.org.uk/home> – портал «Національний віртуальний музей» (Велика Британія)
- <http://www.museum.ru> – офіційний сайт музеїв Росії
- <http://www.museum.ru/N30669> - сайт Національного музею науки Японії
- <http://www.museum-ukraine.org.ua> – видання «Музеї України» (містить каталог музеїв України)
- <http://prostir.museum.ua> - сайт музейної спільноти України та журналу «Музейний простір».